

*Kungälv*sbygden

2025

ÅRGÅNG 48

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I KUNGÄLV

Välkommen till Kungälv's naturskyddsförenings årsmöte

Onsdagen den 19 mars 2025 kl. 20.00

Plats: Hörsal 2, Mimers hus

Årsmötet hålls direkt efter att vi avnjutit det mycket intressanta föredraget *Sjömat – den ätbara mångfalden i havet*, se annons på mitt-upplaget!

Hjärtligt välkomna!

Dagordning för årsmötesförhandlingarna

1. mötets öppnande
2. val av ordförande och sekreterare för årsmötet
3. val av 2 justerare att jämte ordföranden justera protokollet
4. fråga om stämman blivit behörigen utlyst
5. fastställande av dagordning
6. presentation av styrelsens verksamhetsberättelse och räkenskaper
7. revisorernas berättelse
8. fastställande av kretsens räkenskaper
9. fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för föregående år
10. fastställande av kretsens verksamhetsplan
11. presentation av valberedningens förslag till val av styrelse för kommande år
12. val av styrelseordförande
13. val av övriga ledamöter och suppleanter
14. val av 2 revisorer
15. val av valberedning
16. ärenden som väckts genom motion
17. övriga frågor
18. mötet avslutas

Motioner ska inges skriftligen till kretsstyrelsen senast 15 februari. Förslag kan lämnas in senare och kan då bli föremål för överläggning men kan inte föranleda beslut på stämman.

Framsida: Guddehjärms naturreservat (Foto: Stig Johannesson).

Verksamhetsberättelse för 2024 - del 1, styrelse

Naturskyddsföreningen i Kungälv

Bildad 1972

Bankgironummer: 533-9825,
organisations nr. 853300-9331

Hemsida: <https://kungalv.naturskyddsforeningen.se>

E-post: kungalv@naturskyddsforeningen.se

Kontaktperson i kretsen är Stig Johannesson

Styrelse

Ordförande:	Stig Johannesson, Munkegärdegatan 355, 442 41 Kungälv	076-346 45 15
Vice ordf.:	Johan Hjerpe, Knappegården 170, 442 95 Håлта	076-893 28 94
Sekreterare:	Helene Wåhlander, Alfredsvägen 3, 442 97 Kode	070-789 95 55
Ledamöter:	Lars Peterson, Bäckevarv 230, 442 95 Håлта	073-262 92 75
	Kåre Ström, Tvetgatan 277, 442 33 Kungälv	0737-72 32 04
Suppleant:	Leif Magnusson, Herr Arnes Gata 8, 442 49 Kungälv	
Valberedning:	Bernt Petersson Alexander Smith	070-621 03 23
Revisorer:	Olof Malmcrona, Stella Malmcrona	

Arbetsgrupper/ansvarig för särskilda frågor

Hållbar konsumtion	Helene Wåhlander
Fågelskydd	Lars Peterson, Kåre Ström
Skogsfrågor	Kåre Ström, Stig Johannesson, Lars Peterson
Kulturmarker, ängsverksamhet	Johan Hjerpe
Länsrepresentant	Stig Johannesson
Hemsida, Facebooksida	Helene Wåhlander
Natursnokar	Karin Hårding

Lokal

Styrelsemöten har hållits på Herr Arnes gata 10, samt utomhus på Kolebacka. Årsmöte hölls på Mimers hus.

Medlemmar: Under året har föreningen haft 734 medlemmar (1058 inkl. familjemedlemmar).

Styrelsemöten: 11 st styrelsemöten har hållits under 2024.

Samarbetspartners

Kungälvornitologerna	facebook: Kungälv's Ornitologiska Förening, KOF
Rädda Svartedalens vildmark	www.raddasvartedalen.se
Omställning Kungälv	www.omstallningkungalv.se
Sportfiskarna	

Vi samarbetar med Studieförbundet där vi är en medlemsorganisation.

Program 2025

Programpunkter kan komma att ändras, tillkomma eller utgå. Håll utkik på vår hemsida <https://kungalv.naturskyddsforeningen.se>, i "Kalendariet" i KP, eller följ oss på Facebook!

Vandringar med * är ett samarrangemang med Väst kuststiftelsen.

Vandringar med ** är samarrangemang med Väst kuststiftelsen och Kungälv sornitologerna.

Programmet genomförs i samarbete med Studieförbundet, med stöd av Västra Götalandsregionen.

En tidsresa i biologisk mångfald - en utställning om samspelet mellan allt liv på jorden **8 mars till 11 april**

Lör 8 mars Utställningen öppnar, vernissage med tilltugg.

Föreläsningsserie med bildvisning:

Lör 8 mars *Luriga Orkidéer* Håkan och Lena Jernehov

Tis 11 mars *Dagfjärilar* Lars Pettersson

Ons 19 mars *Sjömat* Kennet Lundin

Tor 27 mars *Grodor och ormar* Claes Andrén

All information på sidan 6-7!

Ons 19 mars **Årsmöte**

20.00 Efter kvällens föreläsning om sjömat. Kallelse på sidan 2.

Lör 5 april **Ängsfagning**

10.00

Vi träffas för att göra en insats för vår slätteräng med härlig arbetsgemenskap i det förhoppningsvis fina vårvädret. Ängen räfsas då fri från kvistar och löv och förbereds på så sätt inför växtsäsongen och sommarens slätter. Fagningen gynnar också de konkurrenssvaga örterna och är därför viktig för att en ört- och artrik ängsflora skall utvecklas. Tag med räfsa om du har, annars lånar vi av varandra. Samling vid Kolebacka i Fontin. Kontakt: Johan Hjerpe (0768-932894).

Lör 26 april **Svartedalens naturreservat****

8:00-12:00

Vandring i sparvugglans rike till Björnsjön. Fika vid Björnsjön och kort stopp vid den fallna ramsågen nedströms Mittvättorna. 7 km.

Samling vid Lindesjöns parkering. Guide: Kåre Ström.

Anmälan görs till Väst kuststiftelsen, vastkuststiftelsen.se/guidningar

Sön 27 april **Tofta naturreservat****

8:00-12:00

Vandring vid havsstränder och våtmarker i Toftahalvöns kustlandskap. Vi spanar efter vadare och sjöfåglar och möter vårens spirande grönska. Fika vid Kråkerösund och Äggdal. 7 km. Samling vid parkeringen till Tofta naturreservat. Guide: Kåre Ström.

Anmälan görs till Väst kuststiftelsen, vastkuststiftelsen.se/guidningar

Tor 8 maj
18.30

Lär känna ett av kommunens naturreservat

Håлта annex är ett av kommunens naturreservat med två vandringsleder. Följ med genom betade hagmarker, hällemarkstallskog, nyutslagen bok och ekskog med vårblommor och fågelkör, ca 4 km. Ta med fika till paus vid utsiktsplatsen över havet och Lökebergs kile. Samling Håлта kyrka parkering. Tid 90 minuter. Guide: Lars Peterson, tel 0732629275.

Samarrangemang med Kungälvsonitologerna.

Tis 3 juni
18.00-20.00

Försommarkväll i Fontins naturreservat – möt ljusgrön grönska och fågelsång*

Kvällsvandring i Fontins naturreservat uppe på Fontinberget ovanför Kungälv. Möt den skiftande naturen i försommarkvällen och besök gammal ängsmark, bokskog och alkärr som ligger helt nära varandra i reservatet. Vi vandrar också genom blandskog och granplanteringar. En pärla i området är den lilla sjön Svarte mosse med sina groddjur och våtmarksfåglar. Vid den gamla gården Kolebacka finns äldre åker- och betesmarker och en rikedom av gamla ekar. Hela området ruvar på en spännande historia som bland annat lämnat spår i form av en mycket lång stengärdesgård. Under vandringen bekantar vi oss med de arter som är typiska för naturtyperna samt med gångna tiders nyttjande av Fontinberget. Relativt lättgången terräng, rejäla skor/stövlar rekommenderas. Ta med fika. Samling vid motionscentralen Kotten, intill Svarte Mosse kl 18:00. Naturguide Lena Smith (0733-45 07 59).

Anmälan görs till Väst kuststiftelsen, vastkuststiftelsen.se/guidningar

Lör 26 juli
10.00

Lieslåtter på Kolebacka, Fontin

Vi firar Ängens dag med traditionsenlig lieslåtter på vår äng vid Kolebacka. Tag med egen lie om du har, annars finns det att låna. Föreningen bjuder på slätterfika, musikalisk underhållning och god stämning. Så ta chansen att uppleva och prova på gammaldags lieslåtter! Inga förkunskaper behövs, vi visar gärna hur man gör. Samling på gårdstunet vid Kolebacka. Nås med bil från Trankärr. Kontaktperson: Johan Hjerpe, 0768-932894.

Lör 20 sep
9.00-13.00

Nordre älvs mynning på Lilla Överön och Karholmen**

Vandring vid strandängar och lövkullar med spaning efter rastande och sträckande fåglar, t.ex. fjällvråk och havsörn. Vi passerar ängslador och tidigare vasstäktsmarker. Fika längst ut på Karholmen. 6 km. Samling vid parkeringen på Stora Överön. Guide: Kåre Ström.

Anmälan görs till Väst kuststiftelsen, vastkuststiftelsen.se/guidningar

Lör 11 okt
10.00

Holkrensning och höstmys vid Kolebacka

Vi tittar i holkarna som vi satt upp kring Kolebacka, för att försöka lista ut vem som har bott där. Att tömma holken på gammalt bomaterial förlänger även livslängden på holken. Vi tändar en brasa, så packa gärna ner något att grilla i matsäcken. Vi samlas vid Kotten i Fontin kl 10.00 för att tillsammans promenera ca 1 km till Kolebacka.

Ansvariga: Johan Hjerpe, 0768-932894, och Maria Aronsson, 070-2371757.

En tidsresa i biologisk mångfald

Mimers kulturhus konsthallen Kungälv

En utställning om samspelet mellan allt liv på jorden

Följ med på en tidsresa i magiska bilder och informativa texter om allt från bakterier och alger till dinosaurier och människa. Vad vet vi om mångfalden och om hur allt hänger samman?

Håkan Jernehov, naturfotograf och konstnär, Lena Jernehov samt Hans Falklind, fågelfotograf, har i samarbete med Lerums Naturskyddsförening skapat en spännande utställning om biologisk mångfald. Utställningen visar i ord och bild utvecklingen av bakterier, svampar, alger, blötdjur, kräftdjur, fiskar, örter, växter, träd, dinosaurier, fåglar, däggdjur, människa och hur allt hänger ihop.

Utställningen pågår till fredag 11 april.

Välkomna till en fantastisk fotoutställning!

Arrangör: Naturskyddsföreningen i Kungälv med stöd av Kungälv kommun, Studieförbundet och Västra Götalands-regionen

Lördag 8 mars

Kl 11.00 Vernissage med tilltugg. Håkan och Lena Jernehov inviger utställningen *En tidsresa i biologisk mångfald – om samspelet mellan allt liv på jorden*.

Kl 12.30-13.15 Invigningsföreläsning, Hörsal 1

Luriga orkidéer och lurade pollinatörer

Visste du att var tredje orkidé lurar till sig pollinerare utan att ge dem något tillbaka? Lena och Håkan Jernehov från Lerums Naturskyddsförening visar fascinerande naturbilder och berättar om hur orkidéer förklarar sig för att lura pollinatörer.

Tisdag 11 mars

Kl 18.30-20.00, Föreläsning Hörsal 2

Följ en fjäril!

Hur går det för Sveriges dagfjärilar? Vi får njuta av underbara bilder när Lars Petterson berättar om de första femton åren med Svensk Dagfjärilsövervakning. Från Beddingestrand till Kätkesuando hjälper frivilliga över hela landet till att följa våra fjärilar. Ofta finns det spännande och vackra arter runt knuten, inte minst i Västergötland!

Lars Petterson är utflyttad västgöte och docent i zoekologi vid Lunds universitet.

Violetkantad guldvinge. Foto: Lars Petterson

Onsdag 19 mars

18.30-20.00, Föreläsning Hörsal 2

Sjömat – den ätbara mångfalden i havet

Kan det vi äter från havet gynna en större biologisk mångfald? Följ med Kennet Lundin på en resa bland västerhavets djurliv som du inte visste att du kan äta. Idag äter vi väldigt ensidigt och har ett hårt fisketryck på ett fåtal arter. Hur kan vi bredda oss i vad vi äter från havet

och samtidigt gynna både havsmiljön och vår egen hälsa? Kennet är marinbiolog och vetenskaplig intendent vid Göteborgs naturhistoriska museum samt docent vid Göteborgs universitet och arbetar särskilt med marina ryggradslösa djur. Kennet är författare till flera böcker om havets djur. Under föreläsningen får vi möjlighet att bekanta oss med hans bok *Sjömat – den ätbara mångfalden i havet*.

Torsdag 27 mars

Kl 19.00 – 20.30, Föreläsning Hörsal 2

Nu vaknar våra grodor och ormar!

”Att bevara biologisk mångfald är ingen lynch för naturälskare, det är en ödesfråga för oss alla”. Kvällen bjuder på grod- och kräldjur och en inblick i deras utseende, miljökrav och levnadssätt. Vi får också veta hur vi kan gynna dem med olika åtgärder i vår närmiljö. Claes Andréén har under hela sitt yrkesliv varit

engagerad i nationellt och internationellt bevarandearbete. Han ingår i Artdatabankens expertkommitté och är medlem i Naturfotograferna och Naturfilmarna. I TV-serien Naturbilder visade han filmen Naturen som förebild.

Lövgröda Foto: Claes Andréén

Verksamhetsberättelse för 2024 - del 2, aktiviteter

Årsmöte

Hölls 20 mars på Mimers hus. Karin Hårding höll föredrag om Bohusläns knobbsälar och sin forskning om dessa och deras ekologi.

Föreläsningar, temakvällar mm

16 okt **Gårdsbutiker och hållbara matval i Kungälv - En temakväll om lokal matproduktion**

Medverkade gjorde Skålldals Lilla Ekomejeri, Hållsunga gård och skafferier och Hoffrekullens handelsträdgård.

Naturvandringar

Under året hade vi 5 naturvandringar med guide i skiftande miljöer:

20 april **Vårfåglar och grodplask vid Svarte mosse i Fontin**

27 april **Vandring till Mittvättorna och Björnsjön (Svartedalen)**

4 maj **Vårvandring på vackra Klöverön**

8 sep **Möt skogen och svunna odlingsmarker vid Bokedalen**

21 sep **Kustvandring vid Nordre älvs mynning**

Guider vid dessa vandringar har varit Kåre Ström, Lena Smith, Alexander Frisborg och Ragnhild Crawford.

Ängsverksamhet mm vid Kolebacka

6 april **Ängsfagning i Kolebacka**

20 Juli **Lieslätter på Kolebacka**

6 okt **Holkrensning och höstmys vid Kolebacka**

Övrigt

Våtmarksprojektet i Svartedalen tillsammans med Sportfiskarna fortsatte under 2024.

Ett av flera nytillkomna och svårframkomliga hyggen i södra Svartedalen. Se text sidan 9. Foto: Stig Johannesson

Södra Svartedalen som exkursionsmål

I slutet av 1990-talet och början av 2000-talet skrev Olof Pehrsson och Bertil Jansson en bok om människorna som befolkade södra Svartedalen från 1600- fram till 1920-talet, "*Romelanda torp*". En bok med oerhört mycket efterforskningar i kyrkböcker samt besök i Svartedalen för att hitta torplämningar och andra spår efter dessa människor. I samband med detta sammanställde de 8 olika foldrar med kartor över de olika boställena de hittade samt förslag hur man kunde vandra genom skogen för att ta sig dit. Olof och Bertil ledde också guidade vandringar varje vår och höst för allmänheten till 4 – 5 av dessa olika ställen i skogen. Omkring 2006 ombads jag att ta över turerna efter introduktion av Olof och Bertil.

Allt eftersom åren gått har stigar vuxit igen på flera ställen och även avverkningar har gjort att det har blivit svårt att ta sig fram, särskilt med en grupp vandringsdeltagare. De senaste åren har det bara varit till Bokedalen/Långevatten samt till Hungersvatten (boställen och sjön) som det gått bra att vandra till. Förra sommaren när jag skulle reka för Bokedalsvandringen blev jag ganska bestört och ledsen när jag upptäckte att även den turen nu är förstörd vad gäller fina naturvärden. Vandringen till Bokedalen har varit den absolut trevligaste av dem alla med fina möjligheter att se välbevarade jordkällare, vandring genom en pelarsal av höga granar, många stenmurar i den halvöppna skogen, liten bäck, kammossa, gamla mossbelupna lövträd, bra vandring på stigar och Bohusleden mm.

Avverkningar har de senaste 10 åren gjort att flertalet av de vandringar jag nämnt ovan har fallit bort då dels naturvärdena minskat och dels stigar blir omöjliga att vandra längs p g a avverkningar. De stora avverkningar som gjorts under senaste året och åren gör att det som nu finns att uppleva i södra Svartedalen mest är stora hyggen, vattenfyllda körskador efter skogsmaskiner, hyggen med manshöga unggranar, sönderkörda stigar, försvunna stigar, stigar blockerade av nedfallna trädstammar, stigar (bl.a. del av Bohusleden) som inte längre är säkra att gå på. Ålderdomliga lindar vid Långevattens gamla tomt t.ex., med rik lav- och mossflora omkullvälta av granar som inte klarat det plötsligt uppkomna vindläget när den skyddande skogen avverkats. Nygrävda skogsdiken finns också att se. De gamla boställena växer igen och granar växer tätt kring jordkällare så att de knappt syns.

Av dessa anledningar kommer inte undertecknad ha några guidade vandringar i södra Svartedalen i år eller kommande år, då det längs de ovan nämnda vandringsturerna blir svårt att visa de naturvärden som en gång gjorde att skogsområdet utpekades som naturreservat och Natura 2000-område. Det kommer ta många år för naturen att återhämta sig där och inom överskådlig framtid mest bestå av ung, tät granskog.

En önskan vore att ett försiktigare skogsbruk skulle tillämpas inom skyddad natur, om något sådant alls ska bedrivas inom naturreservat och Natura 2000-områden.

Lena Smith

Remissvar och skrivelser under 2024

Samtliga yttranden och skrivelser kan läsas vår hemsida i fliken Vi tycker kungalv.naturskyddsforeningen.se

Yttranden om Deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kode, Kungälvs kommun Kode.

Naturskyddsföreningen har följt ärendet sedan 2022 och yttrat sig vid de tillfällen då vi givits möjlighet.

2024-01-03 överklagade Naturskyddsföreningen ärendet till Mark- och Miljööverdomstolen och kompletterade vår överklagan 2024-01-19. Föreningen kallades till och deltog i domstolsförhandlingarna i Vänersborg 2024-11-31 samt vid syn på Lunna 2024-12-01. Dom kom 2024-12-20 och vår överklagan avslogs.

Naturskyddsföreningen anser att en *deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälvs kommun* inte är förenlig med Miljöbalk, hållbarhetsmål, miljö och natur, klimatmål, biologisk mångfald och inte heller med hänsyn till försiktighetsprincipen. De risker vi ser med ökade transporter, utsläpp av klimatgaser, potentiella föroreningar till vattendrag och mark och andra störningar som vi har lyft fram i våra skrivelser har inte beaktats på seriöst sätt enligt vår bedömning. Därför överklagade vi 2025-01-31 till Mark- och Miljööverdomstolen.

2024-01-03. **Överklagan av Miljöprövningsdelegationens tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälvs kommun.** Föreningen överklagar beslutet att ge tillstånd till deponin.

2024-01-19 **Komplettering av överklagande av Miljöprövningsdelegationens tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälvs kommun.**

2024-10-29 **Till Vänersborgs tingsrätt.** Del 1 Sökandens bemötande av Naturskyddsföreningens yttrande i samrådet redovisad på s 35-36 i Miljöprövningsdelegationens beslut 2023-11-29, ärendebeteckning 551-4116-2023. Del 2 Skrivelse till Vänersborgs tingsrätt, Mark och miljödomstolen från Schakt i Väst med benämningen Bemötande Mål nr M 5591-23; Schakt i Väst Aktiebolag.

Yttranden om utökad Bergtäkt i Skälebräcke

2024-01-14 **Samråd om utökad täkt av berg inom fastigheterna Skälebräcke 1:16, Änggårde 5:1 samt Olseröd 1:3 och 1:9 i Kungälvs kommun.** Tydliga krav måste ställas för att garantera att föroreningar från verksamheten inte negativt påverkar vattendrag, våtmarker etc.

2024-11-20. **Synpunkter på tillståndsansökan och miljökonsekvensutredning för utökning av täktverksamhet Skälebräcke, Kungälv.** Vi framför flera kritiska synpunkter på projektet i sig och på föreliggande miljökonsekvensbeskrivning, samt krav på kompensationsåtgärder för de naturvärden som förstörs.

Övriga yttranden 2024

2024-04-26 **Åseberget planprogram** Vissa värdefulla biotoper finns på/kring Åseberget. Föreningen anser att en fördjupad Naturvärdesinventering behövs, för att kartlägga viktiga objekt och markera bevarandevärda delar i området, vilka inte skall bebyggas. Även Komarksbäcken kräver speciell hänsyn.

2024-08-23 **Detaljplan för handel, kontor och restaurang, Del av Gärdet 1:1 m.fl, "Handel vid E6" Kungälvs kommun. Diariern KS2022/2438.** Föreningen är mycket kritisk till att en sådan verksamhet kan komma att placeras nära sjukhuset, vilket skulle medföra ökad trafik, ökad bullernivå, ökade halter av kvävedioxid samt partiklar till en närmiljö som redan är hårt belastad av trafiken från E6 och infarterna till Kungälv. Såväl sjukhuset som Kongahällaområdet behöver detta område som ett grönområde.

2024-11-29. **Naturskyddsföreningens yttrande i Granskningsråd för Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Kode, Kungälvs kommun. I ett omfattande yttrande** motsätter sig föreningen föreslagen exploatering av jordbruksmark. Även tillståndet hos två värdefulla vattendrag hotas av föreslagna projekt.

2024-12-08. **Överklagan av kommunalt beslut 2024-11-25 § 264/2024 ARÖD 4:29 – Tillsyn av väg till fastigheten Aröd 4:29, inom strandskyddat område, Kungälvs kommun.** Naturskyddsföreningen yrkar på att den väg som anlagts på Aröd 4:5 tas bort och marken återställs till ursprungligt skick.

Skrivelser 2024

2024-07-18. **Skrivelse till Mark- och Miljödomstolen ang jordframställning vid Stenhålt 1:12.** Tillsammans med Romesjöns fiskevårdsområdesförening kräver vi i första hand att jordframställningen stoppas då föroreningar via lakvatten har en tydlig negativ påverkan på Romesjöns tillstånd. I andra hand att en ökad provtagning sker för att kontrollera mängden av föroreningar från verksamheten.

2024-02-27 **Naturskyddsföreningen angående Kungälvs kommuns Grönplan.** Föreningen anser att kommunen snarast behöver uppdatera Grönplanen från 2006, som är hopplöst föråldrad och inte uppfyller de nuvarande kraven på vad en grönplan skall innehålla. Grönplanen skall vara ett överordnat dokument som skall ligga till grund för all samhällsplanering och garantera en miljömässigt hållbar samhällsutveckling.

Avs.
Naturskyddsföreningen Kungälv
c/o Stig Johansson
Munkegärdeg. 355
442 41 Kungälv

*Ekskog, en av flera fina naturtyper i naturreservatet
Håлта annex. Exkursionsmål 8 maj! Foto: Lars peterson*